

Bilişsel süreçler Ömer Faruk KOCAMAN 289-299

- Kaynak II; Eğitim Psikolojisi

Yazar;B.YEŞİLYAPRAK

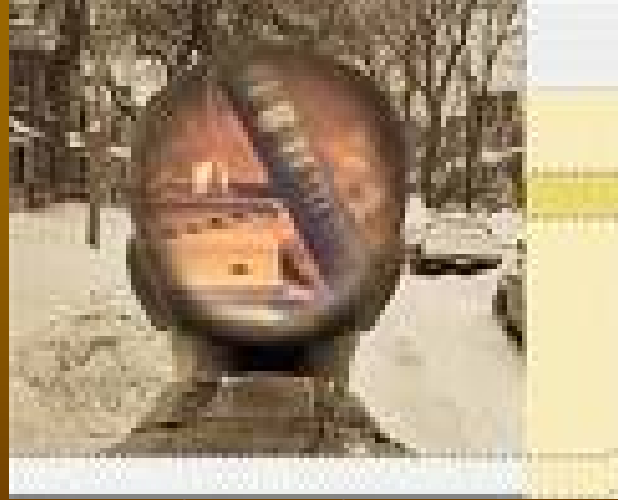
Hazırlayan;Ömer Faruk KOCAMAN 2005-2006

Ders Sor.; Doç. Dr. Nasip DEMİRKUŞ ,

- 1-Önce Soruları Tıklayın Yanıtlamaya Çalışın.
- 2-Verdiğiniz Yanıtların Şıklarını Kenara Yazın.
- 3-Sonra Yanıtlarınızı Kontrol Ediniz.
- 4-Yanlış Yanıtları Muhakeme Ediniz.
- 5-Gösteriyi İzleyin Tekrar Aynı İşlemi Yapınız.

BİLİŞSEL SÜREÇLER

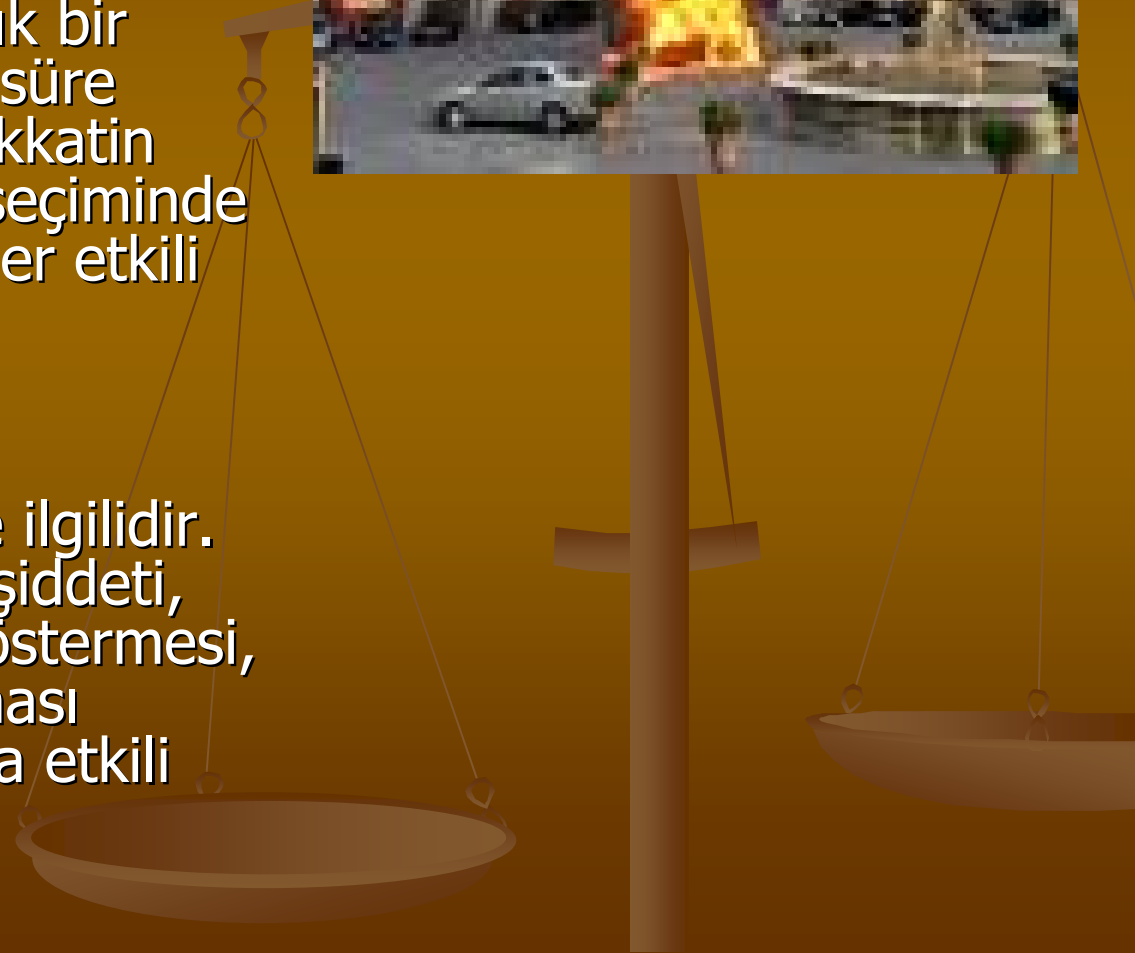
Bir bilgi deposundan diğesine bilgi akışını sağlayan “zihinsel eylemler”dir. Bilişsel süreçler; dikkat, algılama, tekrar, kodlama ve geri getirme olarak sınıflandırılmaktadır.

Dikkat: Uyarıcılar üzerinde bilinçli bir odaklaşma sürecidir. Bu süreçte üç temel işlem gerçekleşir. Önemli bilgiye karar verilir. Önemli bilgi üzerinde odaklaşma sağlanır. Odaklaşılacak bilgi işleme sürecinde gönderilir. Dikkatin kazandırılmak istenen davranışlar üzerinde yoğunlaştırılması ve uyanık bir şekilde bunun uzun bir süre devam ettirilmesidir. Dikkatin yoğunlaşacağı bilginin seçiminde "dışsal ve içsel" özellikler etkili olur.

Dışsal özellikler dikkat yoğunlaştıran uyarıcı ile ilgilidir. Uyarıcının; büyüklüğü, şiddeti, parlaklığı, değişkenlik göstermesi, hareketliliği ve yeni olması dikkatin odaklaşmasında etkili olur.

İçsel özellikler:

bireyin kendisi ile ilgili olanlardır. Bireyin beklentileri geçmiş yaşantısı, ilgisi ihtiyaçları odaklaşmayı sağlayan özelliklerdir.

Algılama: Anlam vermeyi ifade eder. Algılama kısa sürede belleğe giren bilgiyi etkiler. Çünkü kısa sürede belleğe gelen bilgiler doğru özellikler olmaktan ziyade algılanmış özelliklerdir.

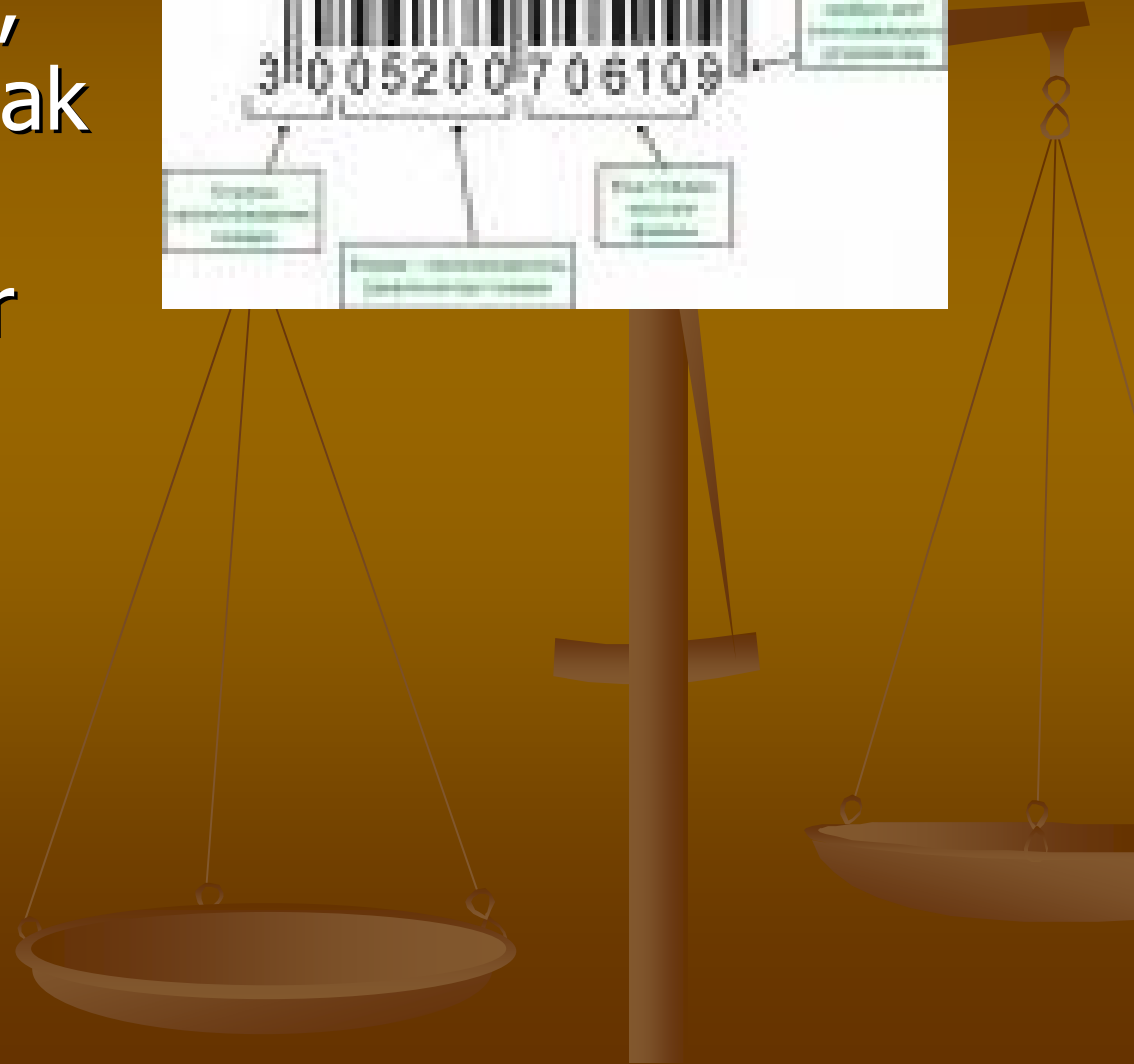
Tekrar: Bir bilgi biriminin şeklini değiştirmeden sesli veya sessiz olarak defalarca söyleme şeklidir. Yapılan çalışmalarda iki türlü tekrar ortaya konulmuştur.

1. Basit tekrar

2. Anlamlandırıcı tekrar

Kodlama: Bilgiyi uzun süreli belleğe yerleştirme sürecidir. Kodlamanın amacı, bilgiyi anlamlı kılmak ve uzun süreli bellekteki ilişkili bir şemanın içine bağlantılı olarak yerleştirmektir.

Geri getirme

(**hatırlama**): Bilginin uzun süreli bellekten kısa süreli belleğe getirilmesine "geri getirme" veya "hatırlama" denir.

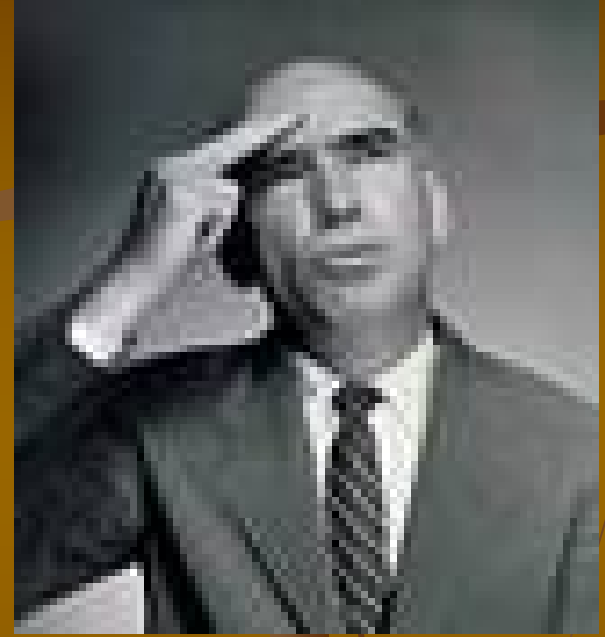

Unutma (geri getirme başarısızlığı): Yeni gelen bilginin depolanabilmesi için mevcut bilgilerden bir kısmının kaybolması ve yeni bilgilere yol açılması gerekir düşüncesi doğru değildir. Uzun süreli belleğin kapasitesi sınırsızdır. Şemaların ve kurulan bağlantılar anlamlılığı geri getirmeyi kolaylaştırır.

Geri getirmeyi zorlaştıran özellikler; bozulma, karışma, yanlış yerleştirme ve bilgiyi değiştirmektir.

Bozulma: Uzun süredir görüşülmeyen bir arkadaşı tanımak, onu hatırlamayı sağlayan bağlantıların zayıflaması bu bilgini bozulmasına sebep olmaktadır.

Karışma: Öğrenilen bir bilgi biriminden önce veya sonra öğrenilen benzer bilgiler, bu bilgi birimi ile karışır ve geri getirmede zorluk yaşanır.

Yanlış yerleştirme: Yanlış algılanılan bir bilgi zayıf ilişkili bir şema ile bağlantı kurularak bu şema içerisinde depolanır. Yanlış şema ile depolandığı için, içinde bulunduğu şema ile bağlantı kurma ve geri getirme zor olur.

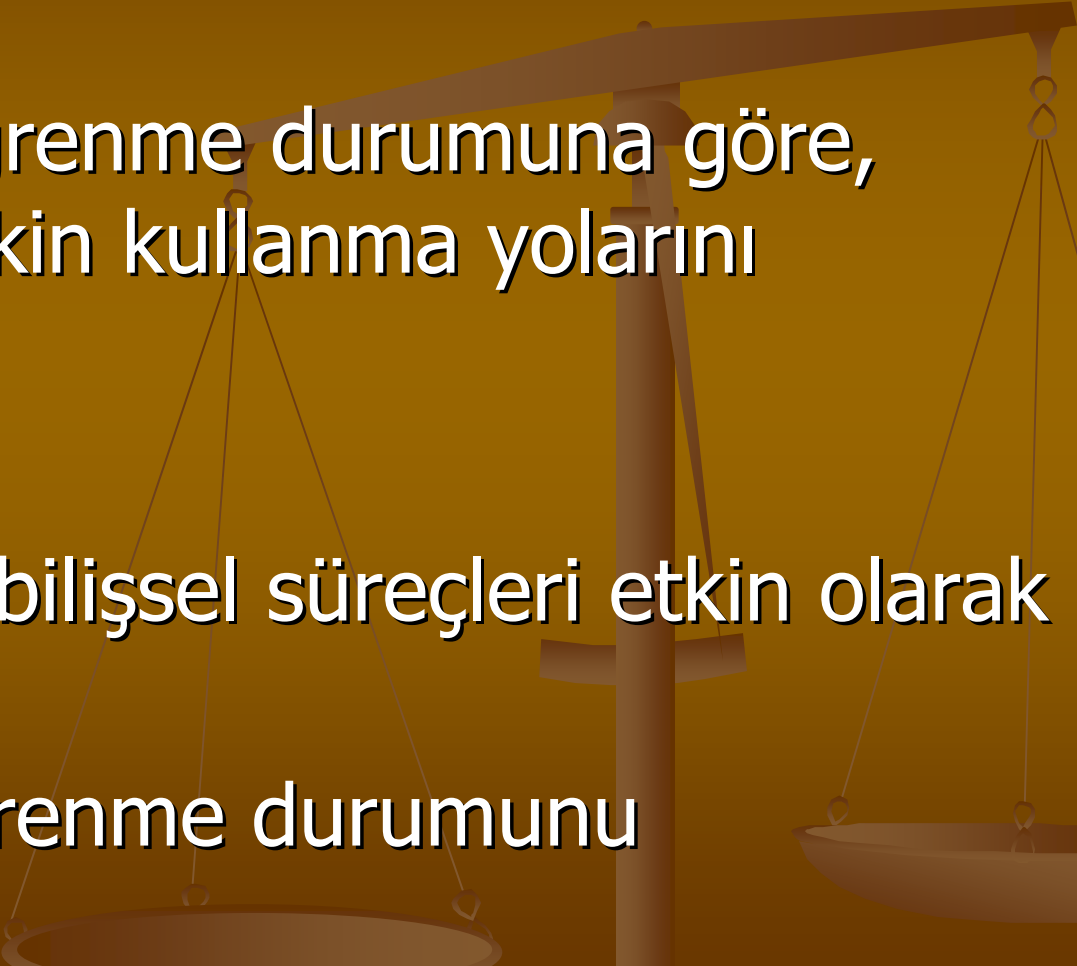
Bilgiyi değiştirme: Bilgi kısa süreli bellekte işlenirken sürekli olarak uzun süreli bellekten gelen bilgi ile karşılaştırılarak depolanır. Böyle olunca yeni bilgi eski bilgi ile değiştirilip eski bilginin unutulmasının neden olabilir.

YÜRÜTÜCÜ SÜREÇLER/BİLİŞİ YÖNETME

Zihinsel süreçte bilgi akışı kendiliğinden meydana gelmez. Bu akışı bilinçli olarak yönlendiren süreçler vardır. Bunlara yürütücü süreçler denir.

Bilgiyi işleme sisteminde bilgi akışını yürüten süreç "bilishi yönetme" olarak kabul edilmektedir. Çünkü bilishi yönetme "bilissel süreçler hakkında bilgi ve süreçleri kontrol etme" özelliklerini kapsamaktadır.

Bilişsel yönetme aşağıdaki becerileri kapsamaktadır;

1. Bilgi depoları ve bilişsel süreçlerin bilincinde olmak
 2. İşin gerektirdiği öğrenme durumuna göre, bilişsel süreçleri etkin kullanma yollarını belirlemek
 3. İş planlamak
 4. Plan çerçevesinde bilişsel süreçleri etkin olarak kullanma
 5. Meydana gelen öğrenme durumunu değerlendirme
-

Bilgiyi yönetme sürecinde kullanılan davranışlar altı basamakta toplanır;

- 1.Sorular sormak
- 2.Planlamak
- 3.Uygulamak
- 4.İzleme ve kontrol etmek
- 5.Yenilemek
- 6.Kendi kendini test etmek

Bilgi İşleme Modelinin Eğitim Ortamında Uygulanmaları

Bütün bu bilgileri gerek öğretmen gerekse öğrenci olarak değerlendirdiğimizde öğrenme sürecini nasıl aktarabiliriz. Bu öğrenme modelinin sınıf ortamına yansıtılması nasıl olur?

Bu modelin temel ilkelerinden biri, bilginin kaydedilmesi yanı duysal kayıtın gerçekleşmesi için, öncelikle uyarıcıların "fark edilmesi" gerekir. Bunu sağlayan süreç ise dikkattir.

Dikkat ve uyanıklığı arttırmak için sınıf ortamını çekici, uyarıcı, güvenli ve sıcak bir hale getirmek gerekir. Farklı problemlerle uğraşma, ilan tahtalarındaki görüntüleri değiştirme ve farklı ders işleme yöntemleri öğrencilerin dikkatin çekebilir. Bunun yanında, çok fazla uyarıcı etkenin olması da dikkat kapasitesine fazla yüklenilmesine neden olabilir.